

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA BIH
VIJEĆE ZA GENETIČKI MODIFIKOVANE ORGANIZME**

Broj: UP-1-50-4-7-3/17

Datum, 5.6.2017

Na osnovu člana 56. stav (1) tačka a) *Zakona o genetički modifikovanim organizmima* („Službeni glasnik BiH”, broj 23/09), člana 126. stav (1) *Zakona o upravnom postupku* („Službeni glasnik BiH”, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), člana 18. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* („Službeni glasnik BiH”, br. 78/12 i 62/15) i člana 2. *Poslovnika o radu Vijeća za genetički modifikovane organizme*, po zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži GM soju (MON-Ø4Ø32-6) podnesen od strane firme „MMB-INEXCOOP“ d.o.o., sa sjedištem u Šamcu; Put srpskih dobrovoljaca bb; 76230 Šamac; Vijeće za genetički modifikovane organizme je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo i daje sljedeće

M I Š L J E N J E
o podnesenom zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju

Subjekt u poslovanju sa hranom za životinje firma „MMB-INEXCOOP“ d.o.o., Put srpskih dobrovoljaca bb, 76230 Šamac, podnijela je zahtjev za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži GMO koji je zaprimljen pod brojem UP-1-50-4-7/17 od 27.04.2017. godine u Agenciju za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija).

Vijeće za genetički modifikovane organizme (u daljem tekstu: Vijeće za GMO) je nakon razmatranja gore navedenog zahtjeva, na dvadesetdrugoj sjednici Vijeća za GMO održanoj dana 31.05.2017. godine, ustanovilo da je u skladu sa članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanja* („Službeni glasnik BiH”, br. 78/12 i 62/15) uz zahtjev, akt od 82/17. od 21.04.2017. godine, priložena sljedeća dokumentacija:

- Ime i adresu podnosioca zahtjeva;
- Izjavu sa obrazloženjem da se proizvod ili proizvodi koji su predmet Zahtjeva koriste isključivo kao hrana za životinje;
- GMO certifikat (Engleski jezik);
- Prevod GMO certifikata;
- Odluka Evropske komisije broj 2012/82/EU (Engleski jezik);
- Prevod Odluke Evropske komisije broj 2012/82/EU;
- Izvod iz sudskog registra br. 60-0-Reg-11-000 899 od 04.01.2012. godine;
- Dokaz o uplati naknade za podnošenje zahtjeva za izdavanje rješenja o odobrenju (kopija uplatnice);
- Spisak trgovačkih naziva proizvoda koji sadrže dati GMO;

- Izvod iz EU Registra GM hrane i hrane za životinje;
- Prevod EU Registra GM hrane i hrane za životinje;
- Rješenje o ispunjenosti uslova za rad objekta za proizvodnju i skladištenje hrane za životinje „MMB-INEXCOOP“ Šamac.

Pregledom dostavljene dokumentacije Vijeće za GMO je jednoglasno zaključilo da je kompanija „MMB-INEXCOOP“ iz Šamca dostavila zakonski propisanu dokumentaciju, te **daje pozitivno mišljenje o podnesenom zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modifikovane soje MON-Ø4Ø32-6 (kvantifikacija „Real-time PCR“ >95%), a koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.**

Podnosilac zahtjeva može koristiti genetički modifikovanu soju MON-Ø4Ø32-6 u proizvodu sljedećeg trgovačkog naziva:

„SOJINA SAČMA 45,5%“

Spisak trgovačkih naziva proizvoda koji sadrže dati GMO:

1. Sojina sačma 45,5%,
2. Potpuna krmna smjesa za tov pilića-starter PT-1,
3. Potpuna krmna smjesa za tov pilića-grover PT-2,
4. Potpuna krmna smjesa za tov pilića-finišer-PT-3,
5. Potpuna krmna smjesa za koke nosilje konzumnih jaja KN-16,
6. Potpuna krmna smjesa za prasad-starter SP-20,
7. Potpuna krmna smjesa za prasad od 12,5-25 kg SP-18,
8. Potpuna krmna smjesa za svinje od 25-60 kg ST-16,
9. Potpuna krmna smjesa za svinje preko 60 kg ST-14,
10. Potpuna krmna smjesa za krmače dojare i neraste KDN-15,
11. Potpuna krmna smjesa za suprasne i nazimice SKN -13,
12. Potpuna krmna smjesa za telad od 50 do 100 kg GT-18,
13. Potpuna krmna smjesa za telad od 100 do 250 kg GT-16,
14. Potpuna krmna smjesa za junad od 250 do 350 kg GJ-14,
15. Potpuna krmna smjesa za junad preko 350 kg GJ-12,
16. Potpuna krmna smjesa za ishranu steonih junica GS-14,
17. Potpuna krmna smjesa za krave muzare koje daju preko 30 litara/dan mlijeka ekstrudirana KM-26,
18. Potpuna krmna smjesa za krave muzare koje daju preko 30 litara/dan mlijeka KM-20,
19. Potpuna krmna smjesa za krave muzare koje daju preko 20 litara/dan mlijeka KM-18,
20. Potpuna krmna smjesa za krave muzare koje daju do 20 litara/dan mlijeka KM-12,
21. Potpuna krmna smjesa za visoko steone krave i junice KM R&Č 4-S,
22. Dopunska krmna smjesa za piliće DSŽ-40,
23. Dopunska krmna smjesa za prasad DSP-40,
24. Dopunska krmna smjesa za tov svinje DSS-35,
25. Dopunska krmna smjesa za ćurke u tovu DSC-35,
26. Dopunska krmna smjesa za junad DGJ-30,

27. Dopunska krmna smjesa za koke nosilje DKN-30,
28. Potpuna krmna smjesa za ćurke-strater SĆ-28,
29. Potpuna krmna smjesa za ćurke-grover SĆ-24,
30. Potpuna krmna smjesa za ćurke-finišer SĆ-20,
31. Potpuna krmna smjesa za jagnjad u porastu i tovu OJ-16,
32. Potpuna krmna smjesa za tov šarana.

Prilikom stavljanja naprijed navedenog proizvoda na tržište, a u skladu sa odredbama člana 52. *Zakona o genetički modificiranim organizmima* („Službeni glasnik BiH”, broj 23/09) (u daljem tekstu: *Zakon*) i *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnosilac zahtjeva je dužan osigurati da:

- a) na zapakovanom proizvodu na oznaci piše: „**Ovaj proizvod sadrži genetički modificiranu soju (MON-Ø4Ø32-6)**“;
- b) se na nezapakovanom proizvodu ponuđenom krajnjem potrošaču oznaka: „**Ovaj proizvod sadrži genetički modificiranu soju (MON-Ø4Ø32-6)**“ stavi na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na pratećoj dokumentaciji (faktura).

U skladu sa odredbama člana 51. *Zakona*, podnosilac zahtjeva je dužan u daljoj distribuciji prema subjektu u poslovanju sa hranom koji prima proizvod dostaviti dokumentaciju u pisanoj formi sa informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetički modificirane soje MON-Ø4Ø32-6 i upoznati ih sa obavezom označavanja ovog proizvoda koji je namjenjen krajnjem potrošaču u skladu sa odredbama člana 52. *Zakona*.

U skladu sa odredbama člana 24. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnosilac zahtjeva je dužan osigurati:

- za genetički modificirane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis „**genetički modificirana soja (MON-Ø4Ø32-6)**“, biće u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje. Alternativno se te riječi mogu pojaviti u bilješci spiska hrane za životinje. Slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje;
- za hranu za životinje proizvedenu od genetički modificiranih organizama natpis „**proizveden od genetički modificirane soje (MON-Ø4Ø32-6)**“ biće u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje. Alternativno se te riječi mogu pojaviti u bilješci spiska hrane za životinje. Slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje.

Zabranjeno je stavljanje na tržište proizvode koji su predmet ovog mišljenja ako navedeni detalji nisu prikazani jasno, čitljivo i na način da se ne mogu brisati na prapratnom dokumentu, ili, ako je to primjenjivo, na pakovanju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

U skladu sa odredbama člana 24 stav (3) tač. c) i d) *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, u rješenju o odobrenju potrebno je navesti svako svojstvo ili obilježje kad se hrana za životinje razlikuje od svoje uobičajene slične hrane sa obzirom na sljedeće karakteristike i svojstva:

- 1) sastav,
- 2) hranjiva svojstva,
- 3) namjeravanu upotrebu,
- 4) implikacije na zdravlje određenih vrsta ili kategorija hrane, te navesti kad hrana za životinje može izazvati etičku ili religijsku zabrinutost.

Podnosilac zahtjeva kome se izda rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetički modifikovanu soju MON-Ø4Ø32-6 je obavezan voditi bazu podataka za period od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu sa odredbama člana 51. stav (5) *Zakona*.

U skladu sa odredbama člana 51. stav (6) *Zakona*, u bazu podataka se unose sljedeće informacije:

- dodjeljeni jedinstveni kod proizvoda koji sadrže ili se sastoje od GMO-a u skladu sa odredbama *Pravilnika o uspostavljanju sistema za razvoj i dodjeljivanje jedinstvenih kodova za genetički modifikovane organizme* („Službeni glasnik BiH“, broj 68/12);
- informacije na osnovu kojih se može idnetifikovati subjekt koji je stavio na raspolaganje i subjekt kojem su proizvodi stavljeni na raspolaganje.

U skladu sa odredbama član 54. *Zakona*, podnosilac zahtjeva je dužan prilikom rukovanja, prevoza i pakovanja GMO-a popratnom dokumentacijom jasno obilježiti GMO koji je namjenjen direktnom korišćenju za hranu za životinje ili za preradu; naznačiti da nisu namjenjeni namjernom unošenju u okoliš, te navesti mjesto za pribavljanje daljih informacija.

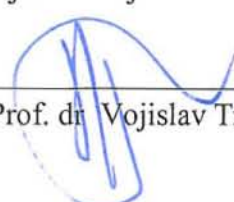
Kao metoda za otkrivanje i identifikaciju genetičke promjene koristi se metoda bazirana na PCR u realnom vremenu („Real-time PCR“) za određivanje količine soje MON-Ø4Ø32-6 u proizvodu na koji se ovo mišljenje odnosi.

Referentni materijal: ERMN-BF410 dostupan je preko Joint Research Centre (JRC) Evropske komisije, Institut za referentne materijale i mjerenja (IRMM).

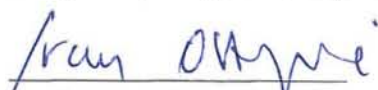
Zamjenik predsjednika Vijeća za GMO

Prof. dr. sc. Rifet Terzić

Predsjednik Vijeća za GMO

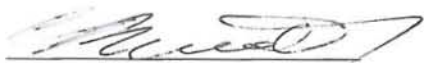

Prof. dr. Vojislav Trkulja

Zamjenik predsjednika Vijeća za GMO

Prof. dr. sc. Ivan Ostojić

Članovi Vijeća za GMO

Prof. dr. Stojko Vidović

Prof. dr. sc. Dalibor Ballian

Prof. dr. sc. Faruk Čaklović

Prof. dr. sc. Ahmed Džubur